

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6030508 «Фінанси і кредит»
за спеціалізацією «Банківська справа»)

на тему: «Іпотечне кредитування в Україні»

Виконавець

студентка ЦЗФН групи 4зф9

Мереуца Христина Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Гаркуша Ю.О.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис

Одеса 2019

АНОТАЦІЯ

Мереуца Х.В. «Іпотечне кредитування в Україні».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6030508 «Фінанси і кредит»

за спеціалізацією «Банківська справа».

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019

У дипломній роботі розглядаються теоретичні аспекти іпотечного кредитування банків. Визначено сутність поняття іпотечного кредитування, вказано його види за різними ознаками. Також вивчено інформаційно-правове забезпечення іпотечного кредитування. Проаналізовано особливості розвитку ринку іпотечного кредитування. Досліджено особливості іпотечного кредитування на прикладі конкретних банків. Виділені основні причини зміни динаміки іпотечного кредитування в Україні. Вказані основні параметри іпотечного кредитування на сьогодні у вітчизняних банках. Опрацьовані державні програми здешевлення вартості іпотечних кредитів та пільгового довгострокового молодіжного іпотечного кредитування. Досліджено методи проведення економічної політики в області формування і розвитку системи іпотечного кредитування

На основі проведеного дослідження зроблені відповідні висновки та вказані конкретні пропозиції щодо удосконалення іпотечного кредитування в Україні

Ключові слова: банк, кредит, іпотечний кредит, іпотека, відсоток.

ANNOTATION

Merechtsa K. «The mortgage crediting of Ukraine».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 6030508

"Finansi i credit"

for the educational program «Bankivska right»

Odessa National Economics University. - Odessa, 2019

The graduation work consists of 3 sections.

In the graduation work regarded of of the mortgage crediting of banks are examined in diploma work. Certainly essence of concept of the mortgage crediting, his kinds are indicated after different signs. It is also studied informatively legal providing of the mortgage crediting. The features of market of the mortgage crediting development are analysed. The features of the mortgage crediting are investigational on the example of concrete banks. Principal reasons of change of dynamics of the mortgage crediting are selected in Ukraine. The basic parameters of the mortgage crediting are indicated for today in domestic jars. The government programs of reduction of prices of cost of mortgage credits and favourable long-term youth mortgage crediting are worked out. Investigational methods of leadthrough of economic policy in the area of forming and development of the system of the mortgage crediting

On the basis of the conducted research the proper conclusions are done and concrete suggestions are indicated in relation to the improvement of the mortgage crediting in Ukraine

Keywords: bank, credit, mortgage credit, mortgage, persen

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ	7
1.1. Теоретичні аспекти іпотечного кредитування	7
1.2. Інформаційно-правове забезпечення банківського іпотечного кредитування	15
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ РИНКУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ	24
2.1. Аналіз вітчизняного ринку іпотечного кредитування	24
2.2. Аналіз державних програм іпотечного кредитування в Україні	33
2.3. Оцінка іпотечного кредитування на прикладі ПАТ АБ «Південний»	40
Висновки до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ	47
3.1. Зарубіжний досвід у сфері іпотечного кредитування	47
3.2. Проблеми та перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні	53
Висновки до розділу 3	62
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність дослідження. Важлива роль у забезпеченні ефективного розвитку іпотечних відносин у країні відводиться формуванню максимально адаптованої моделі іпотечного ринку, прийнятної для її реалізації в конкретних умовах економічного розвитку. Сучасні тенденції функціонування іпотечного ринку в Україні, які демонструють повноцінну відсутність його ефективного розвитку, є об'єктивно зумовленими і закономірними. В умовах фінансової нестабільності формування іпотечних відносин ускладнюється наявністю низки проблем, пов'язаних із формуванням попиту та пропозиції на іпотечному ринку. Це приводить до відсутності будь-яких можливостей для забезпечення якісного соціального ефекту від функціонування сформованої в Україні моделі іпотечного ринку. Актуальність поставленої проблеми, її теоретичне, методичне та практичне значення, наявність окремих невирішених та дискусійних питань зумовили вибір теми дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи – обґрунтування теоретичних і методичних основ іпотечного кредитування та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення іпотечного кредитування в Україні.

Відповідно до мети дослідження було сформульовано такі **завдання кваліфікаційної роботи:**

- визначити сутність іпотечного кредиту, визначити принципи та функції;
- охарактеризувати інформаційне забезпечення банківського кредитування;
- оцінити розвиток іпотечного кредитування в Україні;
- дослідити дієвість державних програм пільгового кредитування;
- проаналізувати особливості іпотечного кредитування на прикладі конкретних банків;

- вивчити зарубіжний досвід іпотечного кредитування;
- виділити проблеми розвитку ринку іпотечного кредитування;
- запропонувати шляхи розвитку іпотечного кредитування в Україні.

Об'єктом дослідження є процес банківського іпотечного кредитування.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи організації банківського іпотечного кредитування.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи було використано загальні та спеціальні методи наукового пізнання, а саме: метод наукових абстракцій, методи аналізу та синтезу, метод порівняння, табличний метод, метод коефіцієнтів та методи графічного зображення, статистичні методи.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-законодавчі акти України й інших країн, які регулюють діяльність банків, інструкції та положення НБУ, наукові публікації вітчизняних і закордонних учених, матеріали наукових конференцій, дані звітності банківських установ, офіційних статистичних збірників.

ВИСНОВКИ

Іпотечне кредитування, з одного боку, є цілісним механізмом, що поєднує інтереси позичальників і кредиторів, включаючи інтереси інвесторів, ріелторів, страхових компаній, забудовників та інших суб'єктів ринку; з іншого, – система – багатофакторна модель, що містить сам процес видачі іпотечних кредитів, механізми залучення фінансових ресурсів з ринку капіталу та операції на ринку нерухомості;

Економічний зміст іпотечного кредитування проявляється в його функціях, що характеризують роль іпотечного кредитування у функціонуванні економічної системи, а саме: - функція фінансового механізму залучення інвестицій в сферу матеріального виробництва; - функція забезпечення повернення кредитних коштів; - функція залучення до фінансового обороту нерухомого майна; - функція формування фіктивного капіталу у формі іпотечних цінних паперів та похідних від них;

Учасниками іпотечних відносин є: іпотекодавиць, майновий поручитель, іпотеко держатель, боржник;

Інформаційне забезпечення кредитної діяльності банківської установи формують різноспрямовані інформаційні потоки: інформація, що надходить до установи банку ззовні (від НБУ, позичальників клієнтів, контрагентів, рейтингових агентств, інших фінансових установ, органів статистики, податкових органів і таке інше) та інформація, яку формують безпосередньо в установі банку;

До нормативно правового забезпечення процесу кредитування суб'єктів реального сектору належать чинні закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, накази та постанови Національного банку України, накази та постанови міністерств та відомств.

Динаміки кредитів, наданих домашнім господарствам за цільовим призначенням вказує на те, що питома вага іпотечних кредитів у період

кредитного буму банків складала 55% (2009 р.), що підтверджує досить динамічний розвиток іпотечного кредитування в цей період. З 2010 р. частка іпотечних кредитів поступово знижується, що пояснюється економічними та соціальними причинами в країні. На кінець 2018 р. вона склала 21,0%.

Починаючи з 2007 р. іпотечні кредити, строком більше 5 років у портфелі банків складають близько 80-90%. Зокрема на кінець 2018 р. вони становили 23749 млн. грн. або 82%. Кредити, строком від 1 року до 5 років в сумі складають від 8-13% в різні періоди. Найменша частка іпотечних кредитів до року, на рівні 5-10%, що пояснюється особливостями іпотечного кредитування.

Найбільша питома вага іпотечних кредитів у загальній сумі кредитів, наданих не фінансовим корпораціям сягнула 18,85 у 2007 р. За досліджуваний період частка іпотечних кредитів коливається в основному між 13-19%. Станом на кінець 2018 р. іпотечні кредити, надані не фінансовим корпораціям склали 859740 млн. грн. або 15,9% від загальної суми кредитів.

Основною валютою, у якій представлені іпотечні кредити домогосподарствам є долар США. Частка яких протягом досліджуваного періоду є на рівні 60-84%. У 2009 р. відбувається спад обсягів кредитів, виданих у доларах США.. За останній період зростає частка кредитів у національній валюті зростає. Станом на кінець 2018 р. вона склала 27,6%.

Основною валютою, у якій представлені іпотечні кредити, надані не фінансовим корпораціям є гривня, на рівні 60-85% в різні періоди. Частка гривневих кредитів у 2018 р. 74,4%.

На сьогодні Держмолодьжитлом реалізується програма «Доступне житло» (30/70; 50/50), здійснюється кредитування молоді за рахунок коштів статутного капіталу (відсоткова ставка = обліковій ставці НБУ), а також Держмолодьжитло є виконавцем понад 100 місцевих житлових програм по всіх регіонах України.

Протягом останніх років спостерігається зростання кредитного портфелю ПАТ АБ «Південний». Зокрема темп зростання станом на III кв.

2017 р. у порівнянні з аналогічним періодом 2016 р. був на рівні 14,8%. У III кв. 2018 р., порівнюючи III кв. 2017 р. темп приросту сповільнився і складає 12,2%. Найбільший темп зростання спостерігався протягом 2017 р. щодо кредитів, наданих фізичним особам підприємцям (45,0%). Протягом 2017-2018 рр. помітно зросли споживчі кредити (43,9%). Обсяги іпотечних кредитів значно зменшуються. Зокрема, за період 01.09.2016-01.06.2018 рр. темп падіння склав 14,5%., що пояснюється загальною тенденцією в даному секторі кредитного ринку в Україні.

У світовій практиці сформувалися три абсолютно різні моделі іпотечного кредитування: усічено-відкрита; розширено-відкрита; збалансовано автономна.

У багатьох країнах сім'ї та особи з низькими доходами отримують державну підтримку у вигляді дотацій на оплату орендованого житла. При цьому дотації надаються до певного рівня, що розраховується на основі середньої по регіону орендної плати, і якщо сім'я знімає квартиру в «дорогому» будинку, то всі витрати понад середній рівень орендної плати вона несе сама.

Фактори стримування розвитку іпотечного кредитування:

- висока вартість існуючої ресурсної бази, та як наслідок, високі відсоткові ставки банків за кредитами (20-25% річних); - відсутність джерел довгострокових ресурсів для фінансування іпотеки (раз на 4-5 років в країні спостерігаються кризові явища, які призводять до суттєвого зростання вартості ресурсної бази, що в свою чергу призводить до від'ємної процентної маржі за раніше виданими кредитами); - невирішені проблеми валютної іпотеки 2006-2008 років, яка на сьогоднішній день майже вся не обслуговується. У платоспроможних банках понад 90% валютних іпотечних кредитів непрацюючі, понад 30% гривневих – також, попри поживлення нового кредитування, здебільшого гривневого.

Середня відсоткова ставка за кредитами залишається на досить високому рівні. Станом на 2018 р. вона склала 18,0%. Слід зауважити, що відсоткові ставки починаючи з 2016 р. знову підвищуються.

Одним із варіантів зниження вартості іпотечних кредитів є партнерські програми банку і забудовників. Зокрема, відсоткові ставки в деяких банках знижуються до 16% річних.

Іпотечне кредитування відіграє унікальну роль у питаннях споживчого попиту та покращення соціальних умов населення країни. Слід зауважити, що помилково вважати іпотечне кредитування фактором зростання добробуту громадян, які за рахунок іпотечного кредиту мають можливість покращити свій рівень життя. Іпотечне кредитування необхідно розглядати як фактор економічного розвитку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Руда Л.О. Становлення іпотечного кредитування в Україні // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2015. - №5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6328>
2. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16 січня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Про іпотеку: закон України № 898-IV від 18.11.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/898-15>
4. Загородній А. Г. Словник банківських термінів [Банківська справа: Термінологічний словник] / [А. Г. Загородній, О. М. Сліпушка, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко]. – К. : Аконіт, 2000. – 608 с.
5. 2. Алексеєнко Л. М. Економічний словник: банківська справа, фондовий ринок (українсько-англійсько-російський тлумачний словник) / [Алексеєнко Л. М., Олексієнко В. М., Юркевич А. І.]. – К. : Вид. дім «Максимум ; Тернопіль : Економічна думка, 2000. – 592 с.
6. Фіногеева О.Г. Іпотечне кредитування як форма інвестиційного кредитування в промисловість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/34099/1/65_306-309.pdf
7. Придибайло О. М. Іпотека як фінансовий інструмент ринку / Придибайло О. М. // Фінанси України. – 2004. – №6. – С. 136-140.
8. . Чубук Л.П. Становлення ринку нерухомості в трансформаційній економіці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.01.01. «Економічна теорія» / Л.П. Чубук. – К., 2004. – 19 с.
9. Андреева Г.І. Інструменти і технології іпотечного кредитування [Текст] / Г.І.Андреева //Збірник наукових праць «Економіка: проблеми теорії та практики «– Дніпропетровськ: ДНУ. – 2005. – Т.3. – №200. – С.641-650.

10. Євтух О. Іпотечний механізм інвестування / О. Євтух. – Луцьк: Вид-во «Волинська обласна друкарня», 2001. – 259 с.
11. Євтух О. Іпотека та іпотечний ринок / О. Євтух // Вісник Національного банку України. – 2003. – № 9. – С. 18-22.
12. Ковалишин І. В. Сутність іпотеки та основні принципи житлового іпотечного кредитування / І. В. Ковалишин // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2008. – №3. – С. 123-127.
13. Євтух О.Т. Світовий досвід використання стандартів при іпотечному кредитуванні / О.Т. Євтух // Вісник УАВС. – 2009. – № 2. – С. 37–39.
14. Сазонець Л.І. Національна система іпотечного кредитування / Л.І. Сазонець. – Суми : Довкілля, 2006. – 114 с.
15. Любунь О.С. Іпотечне кредитування / О.С. Любунь, О.І. Кіреєв, М.П. Денисенко. – К. : Центр навч. л-ри, 2011. – 392 с.
16. Дяченко А.В. Розвиток іпотечного кредитування в Україні // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2016.- Вип. 3 (03). – С. 210-216.
17. Завидівська О.І. Сутність, роль і функції іпотеки та іпотечного кредитування в забезпеченні розвитку національної економіки // Регіональна економіка. – 2011. - №3 – С. 114-121.
18. [Банківські операції: Підручник / \[Міщенко В.І, Слав'янська Н.Г., Коренева О.Г. та ін.\]; за ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.](#)
19. Борисюк К.М. Система іпотечного кредитування в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку // Наукові праці НДФІ. – 2005. - 4 (33). – С. 242-250.
20. . Паливода К.В. Становлення та розвиток іпотечного ринку житла в Україні./ К.В. Паливода // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 12. – С. 8-10.

21. Погорельцева Н. Особливості становлення іпотечного ринку в трансформаційній економіці / Н. Погорельцева // Банківська справа. – 2006. – № 3. – С. 26-38.
22. Важинський Ф.А., Колодійчук А.В. Сутність банківського іпотечного кредитування // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.2.- С. 151-156. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2010/20_2/151_Wazynski_20_2.pdf
23. Спяг Г., Сас Б. Інформаційне забезпечення кредитної діяльності банку в контексті її оптимізації // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – Вип. 19, ч. 1. - С. 146-154.
24. Свистун Л.А., Довгаль Ю.С. Іпотечне кредитування в Україні: сучасні проблеми та фактори розвитку: [монографія] / Л.А. Свистун, Ю.С. Довгаль. – Полтава. – Полт:НТУ, 2014. – 162 с.
25. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
26. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
27. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
28. Житловий кодекс України від 30.06.1983 р. №5464-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10>
29. Про іпотеку від 18.11.2003 р. № 898-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15>
30. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати: закон України від 19.06.2003 р. № 979-IV

[Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/979-15>

31. Про заставу: закон України від 02.10.1992 р. № 2654 XII
[Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>

32. Про іпотечні облігації: закон України від 22.12.2005 р. №3273-IV
[Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3273-15>

33. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: закон України від 01.07.2004 р. №1952- IV [Електронний ресурс].
– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>

34. Про інвестиційну діяльність: закон України від 18.09.1991 р. №1560-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

35. Квасова О.П., Куксюк Т.В. Організація інформаційно-аналітичної діяльності у забезпеченні фінансово-економічної безпеки банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.inter-nauka.com/uploads/public/14314596071682.pd.

36. Спяг Г., Сас Б. Інформаційне забезпечення кредитної діяльності банку в контексті її оптимізації // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – Вип. 19, ч. 1. - С. 146-154.

37. Інформаційні системи і технології в обліку: Підручник / за ред. [Бутенець Ф.Ф.]; за ред. Ф.Ф. Бутенця. - Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.

38. Кредитоспроможність позичальника: джерела інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
http://pidruchniki.com/1566021245714/bankivska_sprava/kreditospromozhnist_po_zichalnika_dzherela_informatsiyi

39. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

40. Звіт про фінансову стабільність за 2018 р. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83816603>

41. Офіційний сайт Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.molod-kredit.gov.ua/>

42. Офіційний сайт ПАТ АБ «Південний» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.com.ua/about>

43. Річний звіт ПАТ АБ «Південний» за III кв. 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.com.ua/uploads/1/5659konsolidirovannyj_otcet_za_3_kvartal_2016_goda.pdf

44. Річний звіт ПАТ АБ «Південний» за III кв. 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.com.ua/uploads/1/5640konsolidovanyi_zvit_za_3_kvartal_2017.pdf

45. Річний звіт ПАТ АБ «Південний» за III кв. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.com.ua/uploads/1/7069msfo_otcetnost_30_09_18_gruppa.pdf

46. Левченко Н.М. Світова практика державного регулювання іпотеки земель сільськогосподарського призначення / Н.М. Левченко // Теорія та практика державного управління: Збірник наукових праць. – 2010. – № 3(30). – С. 1-9

47. Поліщук Н.В. Закордонний досвід іпотечного кредитування сільського господарства у забезпеченні його сталого розвитку // Класичний приватний університет. – 2017. – Вип. 3(03). – С. 74-76.

48. Іпотечне кредитування в аграрному секторі економіки України: монографія / [М.Я. Дем'яненко, В.М. Алексійчук, О.Є. Гудзь, А.В. Сомик]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 106 с

49. Запорожець С.В. Пріоритетні напрямки ефективного функціонування моделі іпотечного ринку в Україні // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. - С. – 648-653.

50. Паляничко Н.І. Світовий досвід розвитку земельно-іпотечного кредитування / Н.І. Паляничко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 17. – С. 59-63.

51. Чепка В.В. Іпотечне кредитування в сільському господарстві // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – № 5. – С. 196-200.

52. Гринчук С.В. Зарубіжний досвід функціонування системи земельно-іпотечного кредитування та можливість його застосування в Україні // Ефективна економіка. – 2013. – № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2041>

53. Дмітрієва О. Сучасний стан та майбутнє іпотечного кредитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/3c37bccd4f1a5ad5dd66716fdabbe13b.pdf>

54. Гнатківський Б. Іпотечний ринок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/72378/ekonomika/zarubizhniy_dosvid_stanovlennya_rozvitku_ipoteki_mozhlivist_vikoristannya_vitchiznyaniy_praktitsi

55. Кочетигова Т.В., Киричок В.М. Закордонний досвід іпотечного кредитування // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 16. - С. – 719-721.

56. Юркевич О.М. Розвиток іпотечного кредитування в контексті вдосконалення державної політики // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечнікова. – 2016. – Том 21 Вип. 7-2 (49). – С. 168-172.

57. Браїлко А.Р. Розвиток іпотечного кредитування в Україні: стан та перспективи розвитку // «Молодий вчений». - 2016 р. - №12 (39). – С. 678-681.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/161.pdf>

58. Іпотечні кредити в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://maanimo.com/ua/banks/ipoteka>
59. Глущенко С.В. Інвестиційні послуги банків: зарубіжна практика та українські реалії // Фінанси України. – 2007. - №5. С. 96-104.
60. Ільченко-Сюйва Л.В. Проблеми іпотечного кредитування в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/ej/ej8/doc_pdf/ilchenko-sujva.pdf
61. Мохова Ю.Л. Державне регулювання іпотечного кредитування: зарубіжний досвід // Збірник ДонДУУ. – 2014 р. -№ 67. – С. 209-215.